

ΑΣΠΑΙΤΕ

Διδακτική Μεθοδολογία

Μάθημα 2: Σκοποί και στόχοι της διδασκαλίας

Βασίλειος Ζαγκότας

Περιεχόμενο 2^{ου} μαθήματος

Σκοποθεσία και Στοχοθέτηση της διδασκαλίας

- Γενικοί σκοποί της διδασκαλίας
- Διδακτικοί Στόχοι
  - Εννοιολογικές οριοθετήσεις
  - Ταξινομίες διδακτικών στόχων
- Δεξιότητες και Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
- Εφαρμοστικά παραδείγματα σκοποθεσίας και στοχοθέτησης
  - Στα ΔΕΠΠΣ/ΑΠΣ 2003
  - Στα Προγράμματα Σπουδών 2023

Στάδια της Διδασκαλίας

- **Προδιδακτικό Στάδιο:** Λαμβάνει χώρα ο **διδακτικός σχεδιασμός (design of teaching/learning/lesson)**, δηλαδή η συστηματική διαδικασία προγραμματισμού και οργάνωσης μιας διδακτικής ενότητας ή μαθήματος με στόχο τη διευκόλυνση της μάθησης από την πλευρά των μαθητών/τριών.
- Βασικά στοιχεία:
  - Διατύπωση **στόχων διδασκαλίας** (learning objectives)
  - Επιλογή και οργάνωση **περιεχομένου** (content of learning)
  - Επιλογή **μεθόδου** (method/strategy) διδασκαλίας > Κατάρτιση **Φάσεων Διδασκαλίας**
  - Επιλογή διδακτικών **δραστηριοτήτων** και διδακτικών **τεχνικών** (teaching activities & strategies) – [*προβληματισμός σχετικά με την απόδοση των εννοιών από την αγγλική].
  - Προγραμματισμός δραστηριοτήτων **αξιολόγησης** (assessment) = έλεγχος επίτευξης των στόχων
  - Προγραμματισμός **ανατροφοδότησης** (feedback)
- Τελικό προϊόν: **Σχέδιο Μαθήματος** (Lesson Plan)

Στάδια της Διδασκαλίας

- **Υλοποίηση της διδασκαλίας:**
- Πραγματοποίηση/υλοποίηση του Σχεδίου Μαθήματος.
- Συνήθεις φάσεις:
  - **Έναρξη** (προβληματοποίηση, ενεργοποίηση των μαθητών, παρουσίαση ενός θέματος, εναρκτήρια ερώτηση-έναυσμα διαλόγου, κλ.π.) και παρουσίαση των στόχων διδασκαλίας.
  - **Επεξεργασία περιεχομένου (κυρίως Φάση):** Ποικίλει ανάλογα με τη μέθοδο.
  - (Ανακεφαλαίωση: Μπορεί να εντάσσεται είτε στη Φάση Επεξεργασίας είτε στη Φάση Αξιολόγησης-Ανατροφοδότησης)
  - **Αξιολόγηση – Ανατροφοδότηση.**

Στάδια της Διδασκαλίας

- **Μετά την υλοποίηση της διδασκαλίας («μετα-διδακτικό» στάδιο).**

Ο/η εκπαιδευτικός:

- Δίνει στους μαθητές **κατ' οίκον εργασίες** που ενισχύουν τις έννοιες που διδάχθηκαν στην τάξη.
- **Ενθαρρύνει** τους μαθητές να μάθουν να δουλεύουν ανεξάρτητα, αναλαμβάνοντας την ευθύνη της μάθησής τους.
- **Παραμένει διαθέσιμος** για ερωτήσεις ή διευκρινίσεις μέσω email ή άλλων ηλεκτρονικών εργαλείων, διευκολύνοντας την επίλυση αποριών ή προβλημάτων.
- Αναστοχάζεται επί της διδασκαλίας:
  - Σκέφτεται κατά πόσο επιτεύχθηκαν οι **διδακτικοί στόχοι**.
  - Αν οι μαθητές κατανόησαν το **υλικό**.
  - Αν οι **μέθοδοι και οι τεχνικές διδασκαλίας** που χρησιμοποίησε ήταν αποτελεσματικές.
  - Αξιολογεί την **αντίδραση των μαθητών** κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, καθώς και τις ερωτήσεις ή απορίες που είχαν, για να εντοπίσει τυχόν δυσκολίες ή σημεία σύγχυσης.

«Σκοποί» και «Στόχοι»

- «Σκοπός» = ευρύτερη έννοια (Learning Goal)
  - **Γενική** διατύπωση του επιδιωκόμενου αποτελέσματος της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
  - **Μακροπρόθεσμη** διάρκεια: Τι επιδιώκει συνολικά να επιτύχει η εκπαιδευτική εμπειρία.
  - Παράδειγμα: «Να καλλιεργηθεί η αγάπη των μαθητών/τριών για τη λογοτεχνία»
- «Στόχος» = συγκεκριμένη έννοια (Learning Objective)
  - Μετρήσιμη διατύπωση **συγκεκριμένων** αποτελεσμάτων που επιδιώκεται να επιτευχθούν κατά τη διάρκεια μιας διδασκαλίας (**βραχυπρόθεσμη** διάρκεια).
  - Τι πρέπει να γνωρίζουν, να κατανοούν ή να είναι σε θέση να κάνουν οι μαθητές/τριες μετά τη διδασκαλία.
  - Παράδειγμα: «Να μπορούν οι μαθητές/τριες να κατανοούν τα κίνητρα των χαρακτήρων του κειμένου»

Μια «νέα» έννοια:

Είδαμε ότι:

- **Σκοπός:** Γενικευμένος, μακροπρόθεσμος, αφορά ευρύτερη ενότητα γνώσης
- **Στόχος:** Ειδικός, βραχυπρόθεσμος, αφορά συγκεκριμένη ενότητα γνώσης

«Νεότερος» όρος:

Προσδοκώμενο Μαθησιακό Αποτέλεσμα ή Π.Μ.Α. (Learning Outcome):

- Η συγκεκριμένη γνώση, δεξιότητα ή στάση που αναμένεται να αποκτήσει ο μαθητής μετά την ολοκλήρωση μιας διδακτικής διαδικασίας.
- Σαφώς καθορισμένο και μετρήσιμο.
- Τι θα είναι ικανός να κάνει ο μαθητής μετά τη μάθηση.
- Μπορεί να ενσωματώνει περισσότερους από έναν στόχους.
- Παράδειγμα:
  - Π.Μ.Α.: «Οι εκπαιδευόμενοι θα μπορούν να σχεδιάζουν ένα μηχανολογικό σύστημα».
  - Διδακτικοί Στόχοι που ενσωματώνονται > Οι μαθητές να:
    - Αναλύουν τις δυνάμεις που επηρεάζουν τα εξαρτήματα του συστήματος.
    - Εφαρμόζουν αρχές μηχανικής για την επίλυση προβλημάτων σταθερότητας και αποδοτικότητας.

Γενικοί σκοποί της διδασκαλίας

Ταξινόμια:

- Υλικοί
- Ειδολογικοί
- Ηθικοί
- Κοινωνικοί

Ορισμός: Γενικές προτάσεις με τις οποίες εκφράζεται η εκπαιδευτική φιλοσοφία. Δεν αφορούν συγκεκριμένο αντικείμενο διδασκαλίας.

Γενικοί σκοποί της διδασκαλίας: Ο υλικός σκοπός

- Πρόθεση η μετάδοση γνώσεων
- Εστίαση στο πλήθος των γνώσεων
- Πλήθος διδακτέας ύλης
- Διδακτική μέθοδος μονολόγου
- Απομνημόνευση
- Προβληματισμοί:
  - Ποια γνώση είναι περισσότερο έγκυρη;
  - Ποια είναι η πρακτική αξία της γνώσης;
  - Ποια είναι η διαφορά μεταξύ γνώσης και πληροφορίας;

Γενικοί σκοποί της διδασκαλίας: Ο ειδολογικός σκοπός

- Πρόθεση η διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας
- Εστίαση στο είδος του μορφωτικού αγαθού που είναι κατάλληλο
- Ποιότητα της ύλης
- Διδακτικές μέθοδοι στραμμένες σταδιακά προς την ενεργητική μάθηση
- Βάσεις στην πλατωνική διδασκαλία και την καντιανή φιλοσοφία
- Στηρίχθηκε κυρίως από το κίνημα της «Νέας Αγωγής» και του Σχολείου Εργασίας.

Γενικοί σκοποί της διδασκαλίας: Ο κοινωνικός σκοπός

- Πρόθεση η προετοιμασία του ατόμου για ένταξη στο κοινωνικό σύνολο
- Εστίαση στην κοινωνική λειτουργικότητα της γνώσης
- Σχολική κοινότητα και σχολική τάξη = μικρογραφία της κοινωνίας
- Ευαισθητοποίηση των μαθητών πάνω στα κοινωνικά προβλήματα
- Ομαδοκεντρικές-συνεργατικές μέθοδοι διδασκαλίας
- Θεωρητική βάση σε Dewey, Durkheim
- Προβληματισμός:
  - Διατήρηση ή αναθεώρηση της κοινωνικής κατάστασης;

Γενικοί σκοποί της διδασκαλίας: Ο ηθικός σκοπός

- Πρόθεση η διαμόρφωση της ηθικής του ατόμου
- Εστίαση στη διδασκαλία των αξιών
- Διατρέχει όλα τα διδακτικά αντικείμενα
- Διατρέχει τα άλλα είδη σκοπών (υλικό, ειδολογικό, κοινωνικό) καθώς:
  - Αναφέρεται σε σύνολο γνώσεων.
  - Επιλέγει κατάλληλες για την ηθική διαμόρφωση του ατόμου γνώσεις.
  - Αποσκοπεί στη διαμόρφωση κοινωνικά λειτουργικού ατόμου.

Στόχοι της Διδασκαλίας

- Τι είναι: Σαφείς προτάσεις που περιγράφουν **τι αναμένεται να μάθουν**, να κατανοήσουν και να είναι ικανοί να κάνουν οι μαθητές/τριες μετά το μάθημα.
- Ορίζονται από τον/την εκπαιδευτικό κατά τον διδακτικό σχεδιασμό
- Εντάσσονται στο **Σχέδιο Μαθήματος**
- Αντλούνται:
  - Από τα επίσημα **Προγράμματα Σπουδών** των μαθημάτων
  - Από τις **ειδικές συνθήκες σύνθεσης της τάξης**
- Βασικά χαρακτηριστικά των διδακτικών στόχων:
  - Μετρήσιμοι, επιτεύξιμοι, ρεαλιστικοί και χρονικά καθορισμένοι.
- Συνηθέστερη ταξινόμηση:
  - Γνωστικοί, συναισθηματικοί, ψυχοκινητικοί, συμμετοχικοί (κοινωνικοί)

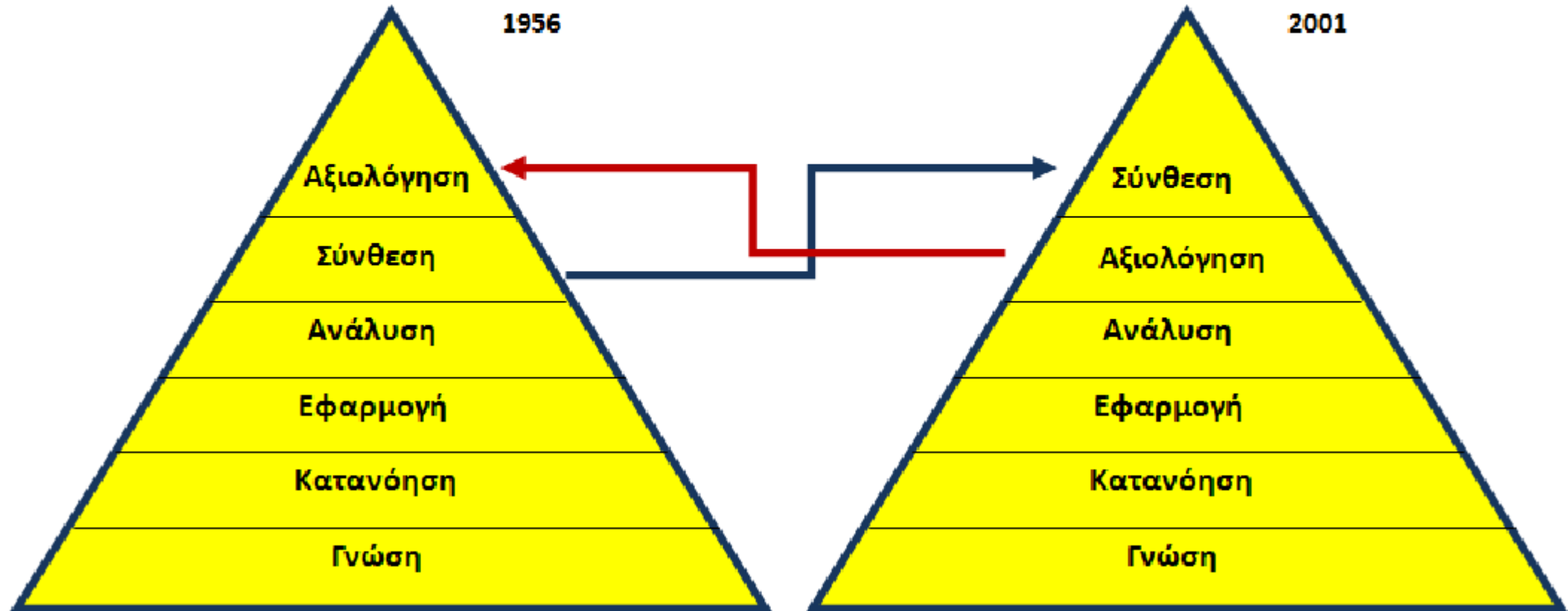
Διδακτικοί στόχοι: Ταξινομίες γνωστικών στόχων

Ταξινομία των Bloom & Krathwohl

Οι μαθητές/-τριες πρέπει:

- **Γνώση (Knowledge):** να αναγνωρίζουν και να θυμούνται βασικές πληροφορίες, γεγονότα, γενικές αρχές και δεδομένα.
  - Μεταγνώση: Η επίγνωση από το άτομο των γνώσεων και των δυνατοτήτων αξιοποίησής τους.
- **Κατανόηση (Comprehension):** να ερμηνεύουν τις πληροφορίες και να κατανοούν τις έννοιες, τις αναλογίες και τις σχέσεις μεταξύ τους.
- **Εφαρμογή (Application):** να χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους για να λύσουν προβλήματα ή να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους σε νέες καταστάσεις.
- **Ανάλυση (Analysis):** να αναλύουν τις πληροφορίες σε στοιχεία και να αναγνωρίσουν τα στοιχεία που συνθέτουν μια σύνθετη έννοια.
- **Αξιολόγηση (Evaluation):** να αξιολογούν και να κρίνουν τις αξίες, τις αντιλήψεις και τις επιλογές, καθώς και να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των λύσεων.
- **Σύνθεση (Synthesis):** να συνθέτουν στοιχεία και πληροφορίες για να δημιουργήσουν νέες ιδέες, προϊόντα ή λύσεις.

Πυραμίδα γνωστικών στόχων κατά Bloom

Διδακτικοί στόχοι: Ταξινομίες γνωστικών στόχων

Η Ταξινόμια του Guilford

Οι νοητικές δεξιότητες διακρίνονται σε:

- **Λειτουργίες:**

- Γνώση-κατανόηση, Μνήμη, Συγκλίνουσα νόηση, Αποκλίνουσα νόηση, Αξιολόγηση

- **Προϊόντα:**

- Ενότητες, Κατηγορίες, Σχέσεις, Συστήματα, Μετατροπές, Προβολές

- **Περιεχόμενα:**

- Σχηματικά, Συμβολικά, Σημασιολογικά, Συμπεριφοράς

Διδακτικοί στόχοι: Ταξινομίες γνωστικών στόχων

Η Ταξινόμια των Gerlach & Sullivan

- **Ταυτίζω**, επιλέγω, διακρίνω, επισημαίνω, ταιριάζω
- **Ονομάζω**, τιτλοφορώ, καταλογογραφώ
- **Περιγράφω**, ορίζω, λέω πώς...
- **Κατασκευάζω**, προετοιμάζω, σχεδιάζω, εκτελώ, συνθέτω
- **Τακτοποιώ**, ταξινομώ, διατάσσω, διευθετώ
- **Επιδεικνύω**, δείχνω, παρουσιάζω

Διδακτικοί στόχοι: Ταξινομίες γνωστικών στόχων

Η Ταξινόμια του De Block

- **Από τη μερική στην ολική μάθηση:**
  - Γνώση συγκεκριμένων πραγμάτων, κατανόηση εννοιών και σχέσεων, διαμόρφωση γνωστικών δομών, ενσωμάτωσή τους σε σύνολο
- **Από τις λεπτομέρειες στη γενίκευση:**
  - Γεγονότα, έννοιες, σχέσεις, δομές, μέθοδοι, στάσεις
- **Από τη γενική στην ειδική μάθηση:**
  - Επιδίωξη ειδικών στόχων ορισμένου γνωστικού κλάδου
  - στόχων για τη μεταφορά της μάθησης από τομέα σε τομέα
  - Επιδίωξη γενικότερων στόχων

Διδακτικοί στόχοι: Ταξινομίες γνωστικών στόχων

Η Ταξινόμια των Massialas & Hurst

Γνωστικές δεξιότητες

- Διάκριση (ομοιότητες και διαφορές)
- Κατανόηση εννοιών
- Προσδιορισμός προβλήματος
- Διαμόρφωση προβλήματος
- Διατύπωση υποθέσεων
- Διερεύνηση των συνεπειών
- Συλλογή των σχετικών στοιχείων
- Ανάλυση των δεδομένων
- Εξέταση ιδεών
- Γενίκευση
- Εφαρμογή της γενίκευσης

Διδακτικοί στόχοι: Ταξινομίες συναισθηματικών στόχων

Η Ταξινόμια των Krathwohl, Bloom & Masia (1964)

Οι μαθητές/-τριες:

- **Αντίληψη (Receiving):** να αντιλαμβάνονται την ύπαρξη συγκεκριμένων αξιών, συναισθημάτων ή πληροφοριών.
- **Ανταπόκριση (Responding):** να ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες αξίες, συναισθήματα ή πληροφορίες.
- **Εκτίμηση αξιών (Valuing):** να αξιολογούν και να δίνουν σημασία στις αξίες και τα συναισθήματα που αντιλαμβάνονται και αρχίζουν να τα ενσωματώνουν στην ηθική και τη συμπεριφορά τους.
- **Οργάνωση αξιών (Organization):** να οργανώνουν τις αξίες, τα συναισθήματα και τις πεποιθήσεις τους σε ένα συστηματικό πλαίσιο. Με τον τρόπο αυτό, διαμορφώνουν την ιδιαίτερη ηθική τους και αναπτύσσουν συναισθηματική ωριμότητα.
- **Χαρακτηρισμός (Characterization):** Στο υψηλότερο επίπεδο, να αποκτούν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που συνοψίζουν τις αξίες, τα συναισθήματα και την ηθική τους. Είναι η εσωτερική ενσυναίσθηση του πώς θέλουν να ζουν και να ενεργούν βάσει των αξιών τους και των εσωτερικών πεποιθήσεών τους.

Διδακτικοί στόχοι: Ταξινομίες συναισθηματικών στόχων

Η Ταξινόμια των French et al. (1957)

- Κατηγορίες στόχων:
  - Αυτοπραγμάτωση.
  - Ικανότητες για ανάπτυξη θετικών διαπροσωπικών σχέσεων.
  - Ανάπτυξη της ικανότητας για διατήρησης καλών σχέσεων, στο πλαίσιο συμμετοχής του ατόμου σε ευρείες κοινωνικές οργανώσεις.
- Άξονες που διατρέχουν κάθε κατηγορία:
  - Πνευματική ανάπτυξη.
  - Συμπεριφορά σε συμφωνία με ορισμένο πλαίσιο.
  - Καλή σωματική και ψυχική υγεία.
  - Γνώση για τη λειτουργία της οικονομίας - Οικονομική ανεξαρτησία.

Διδακτικοί στόχοι: Ταξινομίες συναισθηματικών στόχων

Η Ταξινόμια των Massialas & Hurst (1978)

Κατηγορίες δεξιοτήτων:

- Αξιολογικές
  - Προσδιορισμός ενός αμφιλεγόμενου θέματος.
  - Διατύπωση μια «θέσης».
- Κανονιστικές
  - Κοινωνική ενσυναίσθηση.
  - Αντίληψη της δικαιοσύνης.
  - Προώθηση της ισότητας.
  - Απονομή της δικαιοσύνης.
- Αναφερόμενες σε στάσεις
  - Αντικειμενική αντίληψη των πραγμάτων.
  - Εκδήλωση ενδιαφέροντος.
  - Καλλιέργεια της αίσθησης εμπιστοσύνης.
  - Καλλιέργεια της αίσθησης αποτελεσματικότητας.
  - Προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης.
  - Διαπολιτισμική συνείδηση.

Διδακτικοί στόχοι: Ταξινομίες ψυχοκινητικών στόχων

Η Ταξινόμια της Harrow (1972)

- Αντανακλαστικές κινήσεις
- Βασικές κινήσεις
- Δεξιότητες αντίληψης
  - Κιναισθητική διάκριση
  - Οπτική διάκριση
  - Ακουστική διάκριση
  - Απτική Διάκριση
  - Συγχρονισμένες κινητικές δεξιότητες
- Φυσικές ικανότητες
- Κινήσεις δεξιότητας
  - Απλής προσαρμογής
  - Σύνθετης προσαρμογής
- Κινητική επικοινωνία

Η Ταξινόμια της Simpson (1972) – επέκταση της ταξινόμια του Bloom

- Αντίληψη
- Ετοιμότητα αντίδρασης
  - Νοητική
  - Φυσική
  - Συναισθηματική
- Κατευθυνόμενη αντίδραση
- Αυτοματοποιημένες κινήσεις
- Σύνθετες εμφανείς αντιδράσεις
- Προσαρμογή
- Παραγωγή νέων κινητικών ικανοτήτων

Διδακτικοί στόχοι: Ταξινομίες ψυχοκινητικών στόχων

Η Ταξινόμια του Guilford (1957)

- Δύναμη
- Ώθηση
- Ταχύτητα
- Στατική ακρίβεια
- Δυναμική ακρίβεια
- Συντονισμός
- Ευκαμψία

Η Ταξινόμια του Kibler (1970)

- Γενική κινητική δεξιότητα
- Λεπτή κινητικότητα
- Μη λεκτική συμπεριφορά
  - Μίμηση εκφράσεων
  - Χειρονομίες
- Λεκτική επικοινωνία

Διδακτικοί στόχοι: Ταξινομίες συμμετοχικών στόχων

Η Ταξινόμια των Massialas & Hurst (1978)

- Παρατήρηση
- Υποστήριξη αιτημάτων
- Διατύπωση προτάσεων
- Ενεργοποίηση – κινητοποίηση
- Οργάνωση
- Διαπραγμάτευση
- Θεσμοθέτηση κανόνων
- Συμμετοχή σε ψηφοφορία

Διδακτικοί στόχοι: Ενιαίες ταξινομήσεις

Η Ταξινόμια του Gagné (1965)

- Παρατήρηση
- Νοητικές δεξιότητες
  - Διάκριση
  - Διαμόρφωση συγκεκριμένων εννοιών
  - Διαμόρφωση αφηρημένων εννοιών
  - Κατανόηση κανόνων
  - Διαμόρφωση κανόνων προς επίλυση προβλήματος
- Γνωστική στρατηγική
- Στάσεις
- Κινητικές δεξιότητες

Διδακτικοί στόχοι: Ενιαίες ταξινομήσεις

Η Ταξινόμια του Scriven (1967)

- Γνώση
- Κατανόηση (σχέσεων, εφαρμογών, μεθόδων, κανόνων)
- Παρότρυνση (στάσεις απέναντι στο μάθημα, το επιστημονικό πεδίο, το περιεχόμενο διδασκαλίας, το σχολείο, τη μελέτη, τον εκπαιδευτικό, το κοινωνικό περιβάλλον, τον εαυτό)
- Μη νοητικές ικανότητες (αντίληψης, ψυχοκινητικές, κινητικές, κοινωνικές δεξιότητες)
- Εκπαιδευτικοί στόχοι/μεταβλητές

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΩΝ ΠΟΥ ΕΝΔΕΙΚΝΥΤΑΙ ΝΑ
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΣΤΟΧΩΝ

αναγνωρίζω	αντικείμενο, τόπο, χρονολογία, ορισμό.
ανακαλώ	προηγούμενη γνώση.
απομνημονεύω	χρονολογίες, όρους, ορισμούς.
απαριθμώ	μέρη, είδη, περιπτώσεις, αίτια, αποτελέσματα, παραδείγματα, επιχειρήματα, στάδια διαδικασίας
αναφέρω	μέρη, στοιχεία, είδη, αίτια, αποτελέσματα.
αναλύω	στα στοιχεία, στα είδη, στα συστατικά μέρη.
αντικαθιστώ	λέξεις, όρους.
αιτιολογώ	αναφέροντας/ανευρίσκοντας την αιτία/λόγο.
αποδεικνύω	πρόταση, ισχυρισμό, θεώρημα (λογικώς), νόμο (πειραματικώς).
γράφω (καταγράφω)	παρατηρήσεις, μετρήσεις, κύρια σημεία, περίληψη.
δείχνω (επισημαίνω)	συγκεκριμένο αντικείμενο.
διακρίνω	στοιχεία, είδη, συστατικά, προϋποθέσεις από τα συμπεράσματα
διατυπώνω	επιχείρημα, νόμο, ορισμό.
εκτελώ	άσκηση, πειράματα, οδηγίες.
εφαρμόζω	κανόνα, νόμο, μέθοδο, αρχή.
εξάγω (συνάγω)	κανόνα, νόμο, συμπέρασμα, συνέπειες.
κάνω	παραλλαγές, αντικαταστάσεις, συμπληρώσεις.
κατατάσσω (ιεραρχώ)	σε έννοια, τάξη, κατηγορία, γένος με βάση καθορισμένα κριτήρια.
κατασκευάζω	μοντέλο, συσκευή.
λύνω	άσκηση, πρόβλημα.
μετρώ	συνεχή ή ασυνεχή δεδομένα.
μεταφράζω	ένα κείμενο από μία γλώσσα σε άλλη.
μεταφέρω	από ένα συμβολισμό σε άλλο.
ολοκληρώνω (συμπληρώνω)	πρόταση, κανόνα, νόμο, τύπο.
ορίζω	λέξεις, όρους, τάξεις, σύνολα, έννοιες.
παραβάλλω/αντιπαραβάλλω/ συγκρίνω	γεγονότα, καταστάσεις, ευρήματα, αποτελέ- σματα για να εξαγάγω ομοιότητες, διαφορές.
παραφράζω	κείμενο, κανόνα, νόμο, αρχή.
περιγράφω	καταστάσεις, συνθήκες.
προσάγω/ αναφέρω/ παραθέτω	επιχειρήματα, παραδείγματα.
προχωρώ (προβαίνω)	σε γενικεύσεις, συμπεράσματα.
συνοψίζω	μια διάλεξη, δηλώσεις, συμπεράσματα.
ταξινομώ	βάσει καθορισμένων κριτηρίων.

Πηγή:

<http://professor.eu5.org/Ergastirio/Diafora/DidaktikoiStoxoi.pdf> με αναφορά στο: Κουτσάκου, Ι. (1986), *Σύγχρονη διδακτική*, εκδ. Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Δεξιότητες

Οι γνώσεις που μας επιτρέπουν να εκτελούμε εργασίες και να επιτυγχάνουμε συγκεκριμένους στόχους.

- **Γνωστικές Δεξιότητες (1/2):**

- **Κατανόησης:** Να αναγνωρίζουν και να κατανοούν βασικές έννοιες, γεγονότα και θεωρίες.
- **Ανάλυσης:** Να διαχωρίζουν τα μέρη ενός συνόλου, να εντοπίζουν συσχετισμούς και να εξηγούν τις αλληλεπιδράσεις.
- **Σύνθεσης:** Να συνδυάζουν πληροφορίες, έννοιες ή στοιχεία για να δημιουργούν νέες δομές, θεωρίες ή απόψεις.
- **Κριτικής σκέψης:** Να αξιολογούν πληροφορίες και δεδομένα, να εντοπίζουν λογικά σφάλματα και να κρίνουν την αξιοπιστία των πηγών.
- **Επίλυσης προβλήματος:** Να εντοπίζουν προβλήματα και να εφαρμόζουν στρατηγικές για την επίλυσή τους.
- **Δημιουργικότητας:** Να αναπτύσσουν πρωτότυπες ιδέες ή λύσεις με νέες προσεγγίσεις.
- **Αιτιολόγησης:** Να αναπτύσσουν λογικές εξηγήσεις και επιχειρηματολογία.

Δεξιότητες

- **Γνωστικές Δεξιότητες (2/2):**

- **Διατύπωσης ερωτήσεων:** Να διατυπώνουν κριτικά και στοχευμένα ερωτήματα που προάγουν την ανάλυση και την κατανόηση.
- **Εύρεσης πηγών:** Να εντοπίζουν και να αξιολογούν πηγές πληροφόρησης που είναι αξιόπιστες και σχετικές με το θέμα.
- **Χρήσης πληροφοριών:** Να ενσωματώνουν και να χρησιμοποιούν πληροφορίες με τρόπο που εξυπηρετεί την επίλυση προβλημάτων ή την ανάπτυξη επιχειρημάτων.
- **Έρευνας:** Να σχεδιάζουν και να εκτελούν διαδικασίες έρευνας, συλλέγοντας και αναλύοντας δεδομένα.
- **Οργάνωσης δεδομένων:** Να δομούν και να οργανώνουν πληροφορίες και δεδομένα με τρόπο που διευκολύνει την ανάλυση και την παρουσίασή τους.
- **Παρουσίασης δεδομένων:** Να παρουσιάζουν δεδομένα με τρόπο σαφή και οργανωμένο, είτε προφορικά είτε γραπτά.
- **Προφορικής έκφρασης:** Να επικοινωνούν με σαφήνεια και αποτελεσματικότητα τις ιδέες και τα επιχειρήματά τους σε προφορικό λόγο.
- **Γραπτής έκφρασης:** Να διατυπώνουν σκέψεις, ιδέες και επιχειρήματα με σαφή και οργανωμένο τρόπο σε γραπτό λόγο.

Δεξιότητες

- **Κοινωνικές/επικοινωνιακές:**

- **Συνεργασίας:** Να εργάζονται αποτελεσματικά με άλλους για την επίτευξη κοινού στόχου, ανταλλάσσοντας ιδέες και συνεισφέροντας ενεργά στη διαδικασία.
- **Διαπροσωπικής επικοινωνίας:** Να επικοινωνούν με σαφήνεια και ευγένεια, να ακούν προσεκτικά τους άλλους και να ανταποκρίνονται κατάλληλα στις ανάγκες των συνομιλητών.
- **Ανάπτυξης ενσυναίσθησης:** Να κατανοούν και να μοιράζονται τα συναισθήματα των άλλων, επιδεικνύοντας κατανόηση και σεβασμό στις απόψεις και τις ανάγκες τους.
- **Ενεργητικής ακρόασης:** Να ακούν με προσοχή τους συνομιλητές και να κατανοούν πλήρως τα λεγόμενά τους πριν ανταποκριθούν.
- **Διαπραγμάτευσης:** Να επιλύουν διαφορές και να καταλήγουν σε συμβιβασμούς ή κοινές αποφάσεις μέσα από τον διάλογο και την αμοιβαία κατανόηση.
- **Ομαδικού πνεύματος:** Να συνεισφέρουν θετικά στη δημιουργία μιας συνεκτικής και αποτελεσματικής ομάδας, με πνεύμα αλληλοϋποστήριξης και αμοιβαίας εμπιστοσύνης.
- **Επίλυσης συγκρούσεων:** Να διαχειρίζονται συγκρούσεις και αντιπαραθέσεις με τρόπο που να προάγει τη συνεργασία και την κατανόηση.
- **Αλληλοενδυνάμωσης:** Να υποστηρίζουν και να ενθαρρύνουν τα μέλη της ομάδας, ενισχύοντας τη συμμετοχή και το αίσθημα ευθύνης.
- **Αυτοπεποίθησης:** Να εκφράζονται με αυτοπεποίθηση και σαφήνεια μπροστά σε κοινό, προσαρμόζοντας το ύφος τους ανάλογα με τις ανάγκες των ακροατών.

Δεξιότητες

- **Μεταγνωστικές:**

- **Κριτικής σκέψης:** Να αξιολογούν πληροφορίες, ιδέες και στρατηγικές, εντοπίζοντας τυχόν σφάλματα ή αδυναμίες και λαμβάνοντας τεκμηριωμένες αποφάσεις.
- **Αναστοχασμού:** Να επανεξετάζουν και να αξιολογούν τις δικές τους πρακτικές, επιλογές και ενέργειες με στόχο τη συνεχή βελτίωση και εξέλιξη.
- **Αυτοαξιολόγησης:** Να αξιολογούν τις επιδόσεις, τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους με αντικειμενικότητα και να εντοπίζουν περιοχές προς βελτίωση.
- **Αυτορρύθμισης:** Να στοχάζονται πάνω στις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις ενέργειές τους ώστε να παραμένουν εστιασμένοι στους στόχους και να βελτιώνουν την απόδοσή τους.
- **Διαχείρισης της διαδικασίας μάθησης:** Να κατανοούν πώς μαθαίνουν και να αναγνωρίζουν ποια προσέγγιση είναι πιο αποτελεσματική για αυτούς. Να αναγνωρίζουν τα γνωστικά τους όρια κατά την επίλυση προβλημάτων και να επιλέγουν στρατηγικές που θα τους βοηθήσουν να τα ξεπεράσουν.
- **Ανάπτυξης κριτηρίων αξιολόγησης:** Να αναπτύσσουν προσωπικά ή ομαδικά κριτήρια για την αξιολόγηση του έργου τους.
- **Διαχείρισης χρόνου και πόρων:** Να αξιολογούν πώς χρησιμοποιούν τον χρόνο και τους πόρους τους, αναθεωρώντας τη στρατηγική τους όταν χρειάζεται για να επιτύχουν καλύτερα αποτελέσματα.

ΑΣΠΑΙΤΕ

Διδακτική Μεθοδολογία

Παραδείγματα για τη διατύπωση διδακτικών στόχων
Γενικό παράδειγμα από τα ΠΣ Ιστορίας

Από το γενικό στο ειδικό: ΔΕΠΠΣ/ΑΠΣ 2003

Σκοπός του μαθήματος της Ιστορίας γενικά

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

1. Σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος

Γενικός σκοπός διδασκαλίας της Ιστορίας είναι η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης. Η ανάπτυξη ιστορικής σκέψης αφορά την κατανόηση των ιστορικών γεγονότων μέσα από την εξέταση αιτίων και αποτελεσμάτων, ενώ η καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης αφορά την κατανόηση της συμπεριφοράς των ανθρώπων σε συγκεκριμένες καταστάσεις και τη διαμόρφωση αξιών και στάσεων που οδηγούν στην εκδήλωση υπεύθυνης συμπεριφοράς στο παρόν και το μέλλον. Έτσι, με τη διδασκαλία της Ιστορίας ο μαθητής μπορεί να αποκτήσει όχι μόνο την επίγνωση ότι ο σύγχρονος κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος, αλλά και την αντίληψη ότι ο σύγχρονος ιστορικός ορίζοντας συνδέεται άμεσα με τη ζωή του. Ο σκοπός της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης συνδέεται έτσι με το γενικότερο σκοπό της εκπαίδευσης που αναφέρεται στην προετοιμασία υπεύθυνων πολιτών.

Από το γενικό στο ειδικό: ΔΕΠΠΣ/ΑΠΣ 2003

Ειδικοί σκοποί
του μαθήματος
της Ιστορίας
στο Γυμνάσιο

II. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

1. Ειδικοί σκοποί

Με τη διδασκαλία της Ιστορίας στο Γυμνάσιο επιδιώκονται οι παρακάτω επιμέρους σκοποί:

Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι ο κόσμος στον οποίο ζουν είναι αποτέλεσμα μιας εξελικτικής πορείας, με υποκείμενα δράσης τους ανθρώπους.

Να καταστούν ικανοί, μέσα από τη γνώση του παρελθόντος, να κατανοήσουν το παρόν, να στοχαστούν για τα προβλήματά του και να προγραμματίσουν υπεύθυνα το μέλλον τους.

Να συνειδητοποιήσουν την προσωπική τους ευθύνη για την πορεία της κοινωνίας στην οποία ζουν.

Να οικειώνονται βαθμιαία το ειδικό λεξιλόγιο της ιστορικής επιστήμης.

Να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα επιλογής και κριτικής αξιολόγησης των ιστορικών πηγών.

Να γνωρίσουν την ιστορική πορεία του Ελληνισμού από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, με αναφορές στην ευρύτερη παγκόσμια ιστορία.

Από το γενικό στο ειδικό: ΔΕΠΠΣ/ΑΠΣ 2003

Διδακτικοί
στόχοι του
μαθήματος της
Ιστορίας στην
Α' Γυμνασίου

II. ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Τάξη	Άξονες γνωστικού περιεχομένου	Γενικοί στόχοι (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες)	Ενδεικτικές Θεμελιώδεις έννοιες Διαθεματικής προσέγγισης
A	Η προϊστορία, η εποχή του χαλκού	Να αντιληφθούν τη διαδικασία εξέλιξης του ανθρώπου και τη μετάβαση από την προϊστορία στην Ιστορία. Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της προστασίας του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος. Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία των προσπαθειών του ανθρώπου για πρόοδο και καλύτερη ποιότητα ζωής.	Χώρος-χρόνος, αιτιότητα, μεταβολή, εξέλιξη, κοινωνική οργάνωση, ομοιότητα-διαφορά, εποχή του λίθου, εποχή του χαλκού, πολιτισμός.
B	Ο ελληνικός	Να κατανοήσουν τη σημασία του ελληνικού	Χώρος-χρόνος αιτιότητα

Από το γενικό στο ειδικό: ΔΕΠΠΣ/ΑΠΣ 2003

Διδακτικοί
στόχοι του
μαθήματος της
Ιστορίας Α΄
Γυμνασίου ανά
θεματική
ενότητα

ΤΑΞΗ Α΄

ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΩΣ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ (330 μ. Χ.)

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες ³
<i>Η προϊστορία</i>		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται:</p> <p>Να γνωρίσουν τα στάδια εξέλιξης του ανθρώπινου είδους.</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη <i>συνεργασίας</i> μεταξύ διαφορετικών επιστημονικών κλάδων στη μελέτη του απώτερου παρελθόντος.</p> <p>Να προσδιορίσουν τους όρους «προϊστορία», «εποχή του λίθου», «παλαιολιθική εποχή», «νεολιθική εποχή».</p> <p>Να αναγνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά της τέχνης της προϊστορικής εποχής.</p>	<p>Εισαγωγή. Προϊστορία και Ιστορία.</p> <p>Η πρώτη εμφάνιση του ανθρώπου στον κόσμο και τα στάδια εξέλιξης του ανθρώπου.</p> <p>Η ζωή του ανθρώπου κατά την Παλαιολιθική εποχή.</p> <p>Η ζωή του ανθρώπου κατά τη Νεολιθική εποχή.</p> <p>Η τέχνη της προϊστορικής εποχής.</p> <p style="text-align: center;">(2 ώρες)</p>	<p><i>Συζήτηση με θέμα την εξέλιξη των ειδών (Γλώσσα, Βιολογία, Θρησκευτικά).</i></p> <p>Βιωματική προσέγγιση της ζωής των σπηλαίων μέσα από τη σύγκριση με τη σύγχρονη ζωή.</p> <p>Μελέτη χαρτών και καταγραφή των μετακινήσεων πληθυσμών σε διαφορετικές περιοχές και ηπείρους.</p> <p>Προβολή εικόνων με σχέδια των σπηλαίων και αισθητική αποτίμησή τους.</p>

Από το γενικό στο ειδικό: ΔΕΠΠΣ/ΑΠΣ 2003

Γενικός σκοπός
του μαθήματος
της Ιστορίας

ΤΑΞΗ Α΄

ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΩΣ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ (330 μ. Χ.)

Στόχοι	Θεματικές Ενότητες (διατιθέμενος χρόνος)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες ³
<i>Η προϊστορία</i>		
<p>Οι μαθητές επιδιώκεται:</p> <p>Να γνωρίσουν τα στάδια εξέλιξης του ανθρώπινου είδους.</p> <p>Να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη <i>συνεργασίας</i> μεταξύ διαφορετικών επιστημονικών κλάδων στη μελέτη του απώτερου παρελθόντος.</p> <p>Να προσδιορίσουν τους όρους «προϊστορία», «εποχή του λίθου», «παλαιολιθική εποχή», «νεολιθική εποχή».</p> <p>Να αναγνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά της τέχνης της προϊστορικής εποχής.</p>	<p>Εισαγωγή. Προϊστορία και Ιστορία.</p> <p>Η πρώτη εμφάνιση του ανθρώπου στον κόσμο και τα στάδια εξέλιξης του ανθρώπου.</p> <p>Η ζωή του ανθρώπου κατά την Παλαιολιθική εποχή.</p> <p>Η ζωή του ανθρώπου κατά τη Νεολιθική εποχή.</p> <p>Η τέχνη της προϊστορικής εποχής.</p> <p style="text-align: center;">(2 ώρες)</p>	<p><i>Συζήτηση με θέμα την εξέλιξη των ειδών (Γλώσσα, Βιολογία, Θρησκευτικά).</i></p> <p>Βιωματική προσέγγιση της ζωής των σπηλαίων μέσα από τη σύγκριση με τη σύγχρονη ζωή.</p> <p>Μελέτη χαρτών και καταγραφή των μετακινήσεων πληθυσμών σε διαφορετικές περιοχές και ηπείρους.</p> <p>Προβολή εικόνων με σχέδια των σπηλαίων και αισθητική αποτίμησή τους.</p>

Από το γενικό στο ειδικό: ΠΣ 2023

Γενικός σκοπός
του μαθήματος
της Ιστορίας

ΠΡΩΤΟ ΔΙΔΑΚΤΕΥΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

2 Φεβρουαρίου 2023

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 507

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 10545/Δ1

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας στις Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' τάξεις Δημοτικού Σχολείου.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

1.1. Της περ. ε' της παρ. 11 άρθρου 4 του ν. 1566/1985 (Α' 167), σε συνδυασμό με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 7 του ν. 2525/1997 «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις» (Α' 188),

1.2. της υποπερ. ββ της περ. α της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 3966/2011 «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ" και λοιπές διατάξεις» (Α' 118),

1.3. του άρθρου 175 του ν. 4823/2021 «Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις» (Α' 136),

1.4. του άρθρου 90 του Κώδικα νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), όπως διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133),

1.5. του π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των

4. Την υπ' αρ. 65/08-12-2022 πράξη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

5. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Φ.1/Γ/56/7273/Β1/23-01-2023 εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Το Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας στις Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' τάξεις Δημοτικού Σχολείου ορίζεται ως εξής:

Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Με τον όρο «ιστορία» εννοούμε οτιδήποτε έχει συμβεί στο παρελθόν. Η Ιστορία όμως ως επιστήμη μελετά το παρελθόν πάντοτε με τη διαμεσολάβηση του ιστορικού, με στόχο τη γνώση, την κατανόηση και την ερμηνεία του. Έτσι, καθιστά δυνατή τη συγκρότηση της συλλογικής μνήμης, της ταυτότητας και της πολιτισμικής/πνευματικής κληρονομιάς λαών και κοινωνιών. Στο πλαίσιο αυτό, **το μάθημα της Ιστορίας στοχεύει στην καλλιέργεια και στην ανάπτυξη ιστορικής κριτικής σκέψης και ιστορικής συνείδησης από τους μαθητές και τις μαθήτριες.** Λόγω της μεθόδου διδασκαλίας του (διατύπωση ερωτημάτων και κριτική προσέγγιση των πηγών), συμβάλλει επίσης στη συγκρότηση αυτόνομων και δημοκρατικών πολιτών, με δυνατότητα αναστοχασμού, κριτικής προσέγγισης του παρελθόντος, κατανόησης του παρόντος και ανάληψης δράσης και συμμετοχής στο σύγχρονο γίνεσθαι.

Τα νέα Προγράμματα Σπουδών (Π.Σ.) της Ιστορίας ει-

Από το γενικό στο ειδικό: ΠΣ 2023

Γενικός σκοπός του μαθήματος της Ιστορίας

Γενικοί στόχοι του μαθήματος της Ιστορίας

κού λόγου, η ανάπτυξη κριτικού συλλογισμού.

Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ

Γενικός σκοπός διδασκαλίας της Ιστορίας είναι η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και, κατ' επέκταση, η καλλιέργεια της ιστορικής συνείδησης των μαθητών/-τριών. Η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης αφορά τη γνώση σημαντικών ιστορικών γεγονότων, φαινομένων και εξελίξεων και την κατανόηση των αλλαγών που υφίστανται οι ανθρώπινες κοινωνίες με την εξέλιξη του χρόνου. Η καλλιέργεια της ιστορικής συνείδησης αφορά την κατανόηση της δράσης των ανθρώπων σε συγκεκριμένες καταστάσεις και τη διαμόρφωση αξιών και στάσεων που οδηγούν στην εκδήλωση υπεύθυνης συμπεριφοράς στο παρόν και το μέλλον.

Έτσι, η διδασκαλία της Ιστορίας έχει σκοπό να ευνοήσει την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της αυτογνωσίας, των επικοινωνιακών και ερευνητικών δεξιοτήτων, αλλά και την ενεργοποίηση του συναισθήματος και της φαντασίας των μαθητών/-τριών. Ο/η μαθητής/-τρια μπορεί να αποκτήσει όχι μόνο την επίγνωση ότι ο σύγχρονος κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος, αλλά και την αντίληψη ότι ο σύγχρονος ιστορικός ορίζοντας συνδέεται άμεσα με τη ζωή του. Επιπροσθέτως, η μελέτη της ιστορικής πορείας του ελληνικού κόσμου, στην οποία δίδεται έμφαση στο Δημοτικό, βοηθά τους/τις μαθητές/-τριες να αποτιμήσουν το ιστορικό παρελθόν του ελληνοισμού και να προσδιορίσουν τη θέση τους στο σύγχρονο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο περιβάλλον.

Ως εκ τούτου, ο γενικός σκοπός της διδασκαλίας της Ιστορίας συνδέεται με τον ευρύτερο και απώτερο σκοπό της εκπαίδευσης, που αναφέρεται στην κατανόηση του ελληνικού παρελθόντος και στη διαμόρφωση στάσεων ζωής εκ μέρους των μαθητών/-τριών, ώστε να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να καταστούν ενεργοί, δημοκρατικοί, ελεύθεροι, αυτόνομοι και υπεύθυνοι πολίτες.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γενικοί ιστορικοί στόχοι

Στις τέσσερις ανώτερες τάξεις του Δημοτικού η Ιστορία διδάσκεται ως διακριτό διδακτικό αντικείμενο και με τη διδασκαλία της επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- Να ασκηθούν στην ιστορική αφήγηση και σε ποικίλους τρόπους έκθεσης και κριτικής διερεύνησης της

- Να τοποθετούν τα ιστορικά γεγονότα σε άξονα χρονογραμμής/ιστοριογραμμής. Στόχοι σε σχέση με την παιδαγωγική/κριτική σκέψη.

- Να κατανοούν βασικές ιστορικές έννοιες, να τις συσχετίζουν και να προβαίνουν σε απλές γενικεύσεις.

- Να αναπτύξουν δεξιότητες αναζήτησης και αξιοποίησης της ιστορικής γνώσης.

- Να συγκρίνουν ιστορικά γεγονότα, εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές.

- Να ασκηθούν στο να δομούν το περιεχόμενο, οργανώνοντας αυτό ή τα επιμέρους στοιχεία του (π.χ. γεγονότα, θεσμούς) με πολυτροπικότητα σε πίνακες, σχεδιαγράμματα, καταλόγους.

- Να είναι σε θέση να θέτουν ερωτήσεις και να δίνουν απαντήσεις, προφορικά ή γραπτά, σχετικά με τη διασκόμνη ιστορική ύλη.

- Να καλλιεργηθεί η ενσυναίσθησή τους σε έναν πολύμορφο πολιτισμικά κόσμο που συνεχώς μεταβάλλεται.

- Να συνειδητοποιήσουν τις σταδιακές ή και τις απότομες αλλαγές που συντελέστηκαν με την πάροδο του χρόνου και τη σημασία τους στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων.

- Να γνωρίσουν ιστορικά πρόσωπα, να αξιολογήσουν το έργο τους και να αντιληφθούν τον ρόλο που διαδραματίζουν οι σημαντικές προσωπικότητες στην Ιστορία.

- Να καλλιεργήσουν την κριτική σκέψη τους προβαίνοντας σε συσχετισμούς, αξιολογήσεις, ανάλυση αιτιών και γενικεύσεις, με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού και στο επίπεδο της ωριμότητας και της αντιληπτικής ικανότητας της ηλικίας τους.

- Στόχοι σε σχέση με την επιστημονικότητα/διαθεματικότητα

- Να εξοικειωθούν με την ορολογία της ιστορικής επιστήμης, αποκτώντας ένα βασικό ιστορικό λεξιλόγιο.

- Να κατανοήσουν τη σημασία του γεωπολιτικού παράγοντα για τις ιστορικές εξελίξεις.

- Να χρησιμοποιούν στοιχεία από άλλα μαθήματα για τη μελέτη της Ιστορίας.

- Να αξιοποιούν οπτικοακουστικό υλικό, λογοτεχνικά κείμενα και έργα τέχνης της κάθε ιστορικής περιόδου.

- Στόχοι σε σχέση με τις ΤΠΕ

- Να χρησιμοποιούν τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και

Από το γενικό στο ειδικό: ΠΣ 2023

Ειδικοί στόχοι
του μαθήματος
της Ιστορίας στη
Γ' Δημοτικού

Ειδικότεροι στόχοι του μαθήματος της Ιστορίας κατά τάξεις

Γ' Τάξη

- Να αναπτύξουν το ενδιαφέρον και τη φαντασία τους για την ελληνική μυθολογία.

- Να προβληματιστούν για τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον και τον αγώνα του για πρόοδο.

Δ' Τάξη

- Να γνωρίσουν σημαντικά γεγονότα και φαινόμενα της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας (πολιτικά, κοινωνικά, πολιτισμικά, θρησκευτικά), στοιχεία της Αρχαίας Ιστορίας άλλων λαών και να κατανοήσουν την αλληλεξάρτηση των λαών και τη συνεισφορά όλων στο παγκόσμιο γίγνεσθαι.

- Να κατανοήσουν και να συγκρίνουν τα πολιτεύματα της αρχαίας Ελλάδας, να εκτιμήσουν τη σημασία του δημοκρατικού πολιτεύματος και να το αποδεχθούν ως θεμελιώδες δικαίωμα των ανθρώπων και ως θετικό παράγοντα της εξέλιξής τους.

- Να επεξεργαστούν τα όρια και τις συνεπαγωγές της εξάπλωσης των αρχαίων Ελλήνων και του ελληνικού πολιτισμού.

- Να γνωρίσουν τα πολιτιστικά επιτεύγματα των αρχαίων Ελλήνων.

Ε' Τάξη

- Να γνωρίσουν σημαντικά γεγονότα της βυζαντινής περιόδου και να αποκτήσουν σαφή αντίληψη της διαχρονικής πορείας του ελληνισμού κατά την υπερχλιετή αυτή περίοδο.

- Να εκτιμήσουν θετικά τα πολιτισμικά επιτεύγματα

Από το γενικό στο ειδικό: ΠΣ 2023

ΣΤ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ – Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:
Ελληνική Μυθολογία	Η ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν τους βασικούς μύθους της γένεσης του κόσμου και της τάξεως (κοσμογονία) από την αρχική κατάσταση χάους και ερέβους. • Να γνωρίζουν ότι οι κοσμογονικοί μύθοι προέκυψαν ως αποτέλεσμα της ανάγκης του προϊστορικού και αρχαϊκού ανθρώπου να συλλάβει την αρχή της κοσμικής και ανθρώπινης ύπαρξης και, τελικά, την αιτία της δικής του ύπαρξης. • Να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ μύθου και «ιστορικής πραγματικότητας».
	Θεοί και θεές του Ολύμπου.	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν τους θεούς και τις θεές του Ολύμπου. • Να γνωρίζουν τα σύμβολα των θεών και τις μεταξύ τους σχέσεις,.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος της Ιστορίας στη Γ' Δημοτικού

Παραδείγματα:

1. Πολιτική Αγωγή
2. Πληροφορική
3. Γεωπονία

ΑΣΠΑΙΤΕ

Διδακτική Μεθοδολογία

Παράρτημα: Ασκήσεις στη διατύπωση διδακτικών στόχων

Διατυπώστε 2-3 διδακτικούς στόχους για τη διδασκαλία του εικονιζόμενου θέματος:

Λέξεις Κλειδιά

*Άδεια χρήσης,
Πειρατεία Λογισμικού,
Πιστοποιητικό Αυθεντικότητας,
Δωρεάν Λογισμικό(Freeware),
Λογισμικό Ανοικτού
Κώδικα(Open source)*

Πρέπει πάντα να έχουμε στο μυαλό μας ότι η αναπαραγωγή, χωρίς άδεια, πνευματικών δημιουργημάτων (προγραμμάτων, ταινιών DVD, βιβλίων, μουσικών CD) εξακολουθεί να είναι παράνομη πράξη, παρά την ευκολία που μας παρέχουν τα σύγχρονα αυτά μέσα.

Πειρατεία Λογισμικού

Εισαγωγή

Φανταστείτε ότι σας ανατέθηκε να γράψετε ένα σημαντικό άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου σας. Έχοντας μια πραγματικά πρωτότυπη ιδέα, συλλέγετε πληροφορίες με τη βοήθεια των φίλων σας και δίνοντας τον καλύτερο σας εαυτό, γράφετε ένα πολύ καλό άρθρο. Πριν την τελική δημοσίευση, ανακαλύπτετε με έκπληξη ότι το άρθρο σας κυκλοφορεί σε όλα τα σχολεία μέσω Διαδικτύου με το όνομα κάποιας άλλης ομάδας. Πιθανόν κάποιος, χωρίς τη θέλησή σας, «δανείστηκε» το άρθρο σας «εισβάλλοντας» στον υπολογιστή σας.

- Πώς νομίζετε ότι θα αισθανθείτε, αν συμβεί κάτι τέτοιο;
- Νομίζετε ότι με τέτοια ενέργεια είναι σωστή;

8.1 Πειρατεία λογισμικού

Αν προβληματιστήκατε από το παραπάνω «σενάριο», μπορείτε να καταλάβετε πώς θα αισθανόταν κάποιος συγγραφέας, αν έβλεπε το βιβλίο του να εκδίδεται με το όνομα κάποιου άλλου ή να πουλιέται χωρίς τη θέληση του σε φωτοτυπίες. Οι παραπάνω περιπτώσεις δε διαφέρουν και πολύ από την παράνομη αναπαραγωγή και χρήση προγραμμάτων που έχουν δημιουργήσει προγραμματιστές μετά από πολλές ώρες κοπιαστικής εργασίας.

Στα παραδείγματα που αναφέραμε, το αποτέλεσμα της εργασίας ενός μαθητή, ενός συγγραφέα, ενός προγραμματιστή, έχει επιτευχθεί μετά από πνευματική προσπάθεια και αποτελεί προϊόν πνευματικής δημιουργίας. Η πνευματική δημιουργία πρέπει να προστατεύεται, αφού είναι προϊόν επίπονης προσπάθειας και αποτελεί ιδιοκτησία του δημιουργού της. Για το λόγο αυτό, συμφωνά με το νόμο, η πράξη της παράνομης εκμετάλλευσης πνευματικής ιδιοκτησίας θεωρείται άδικη πράξη και τιμωρείται αυστηρά.

Τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο της αναπαραγωγής και χρήσης προγραμμάτων παρά τη θέληση των δημιουργών τους έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις λόγω της μεγάλης ευκολίας που μας προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες αναπαραγωγής (αντιγραφικές μηχανές CD-ROM ή DVD). Κύριο κίνητρο των περισσότερων που ασχολούνται με την παράνομη αυτή δραστηριότητα είναι το γρήγορο και χωρίς ιδιαίτερο κόπο κέρδος. Οι παραβάτες αυτοί ονομάζονται πειρατές, ενώ η δραστηριότητα τους χαρακτηρίζεται ως **πειρατεία λογισμικού**.

Περιπτώσεις πειρατείας λογισμικού είναι οι ακόλουθες:

- Η δημιουργία παράνομων αντιγράφων προγράμματος από το αυθεντικό και η χρήση τους.
- Η παράνομη εγκατάσταση προγραμμάτων χωρίς την άδεια του δημιουργού.
- Η παράνομη αναπαραγωγή και διάθεση αντιγράφων προγραμμάτων με κίνητρο το οικονομικό όφελος.

4.4. Η πυραμίδα και τα στοιχεία της

Από την αρχαιότητα οι άνθρωποι έκτιζαν μνημεία με τη μορφή πυραμίδας.

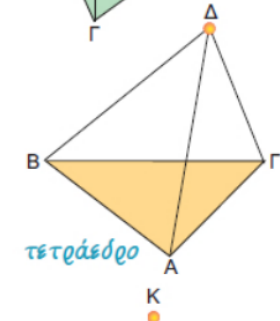
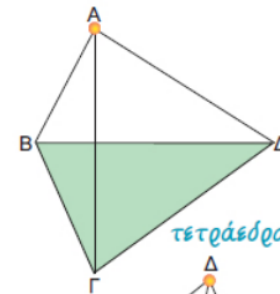
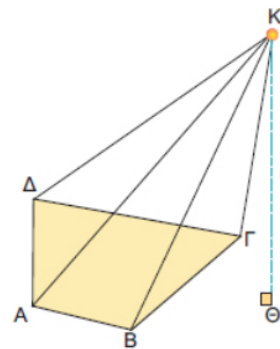
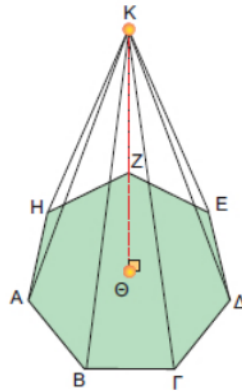
Οι τάφοι των βασιλέων της αρχαίας Αιγύπτου είχαν τη γνωστή σ' εμάς μορφή της πυραμίδας.

Οι Αζτέκοι και οι Ινκας είχαν χτίσει, επίσης, ναούς στο σχήμα πυραμίδας, αρκετοί από τους οποίους σώζονται μέχρι σήμερα.

Στην είσοδο του μουσείου του Λούβρου, στο Παρίσι, υπάρχει μια σύγχρονη πυραμίδα που σχεδιάστηκε το 1989 από τον αρχιτέκτονα Γέο Μιγκ Πέι.

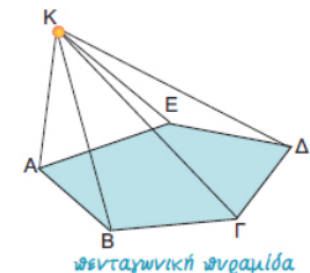
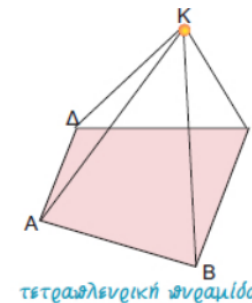
Πυραμίδα λέγεται ένα στερεό, που μία έδρα του είναι ένα πολύγωνο και όλες οι άλλες έδρες του είναι τρίγωνα με κοινή κορυφή.

Για παράδειγμα, μια πυραμίδα με μια έδρα το επτάγωνο ΑΒΓΔΕΖΗ φαίνεται στο παρακάτω σχήμα:

Τα στοιχεία της πυραμίδας

- Το πολύγωνο ΑΒΓΔΕΖΗ λέγεται **βάση** της πυραμίδας.
- Τα τρίγωνα με κοινή κορυφή το σημείο Κ: ΚΑΒ, ΚΒΓ, ΚΓΔ, ΚΔΕ, ΚΕΖ, ΚΖΗ και ΚΗΑ λέγονται **παράπλευρες έδρες** της πυραμίδας.
- Το κοινό σημείο Κ των παράπλευρων εδρών λέγεται **κορυφή** της πυραμίδας.
- Αν από την κορυφή Κ φέρουμε κάθετο ευθύγραμμο τμήμα ΚΘ προς τη βάση, τότε το ΚΘ λέγεται **ύψος** της πυραμίδας.
Παρατηρούμε στο διπλανό σχήμα ότι το ύψος μιας πυραμίδας μπορεί να βρίσκεται και εκτός της πυραμίδας.
- Μια πυραμίδα που έχει ως βάση ένα τρίγωνο, λέγεται **τριγωνική πυραμίδα**. Επειδή όμως η τριγωνική πυραμίδα έχει τέσσερις τριγωνικές έδρες και οποιαδήποτε έδρα της μπορεί να θεωρηθεί ως βάση, τη λέμε και **τετράεδρο**.
Μικροείραμα Μικροείραμα
- Μια πυραμίδα που έχει βάση τετράπλευρο λέγεται **τετραπλευρική**.
- Μια πυραμίδα που έχει βάση πεντάγωνο λέγεται **πενταγωνική** κ.ο.κ.

Διατυπώστε 2-3 διδακτικούς στόχους για τη διδασκαλία του εικονιζόμενου θέματος:

2. 1 ΤΟ ΚΙΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ (Μυοσκελετικό σύστημα)

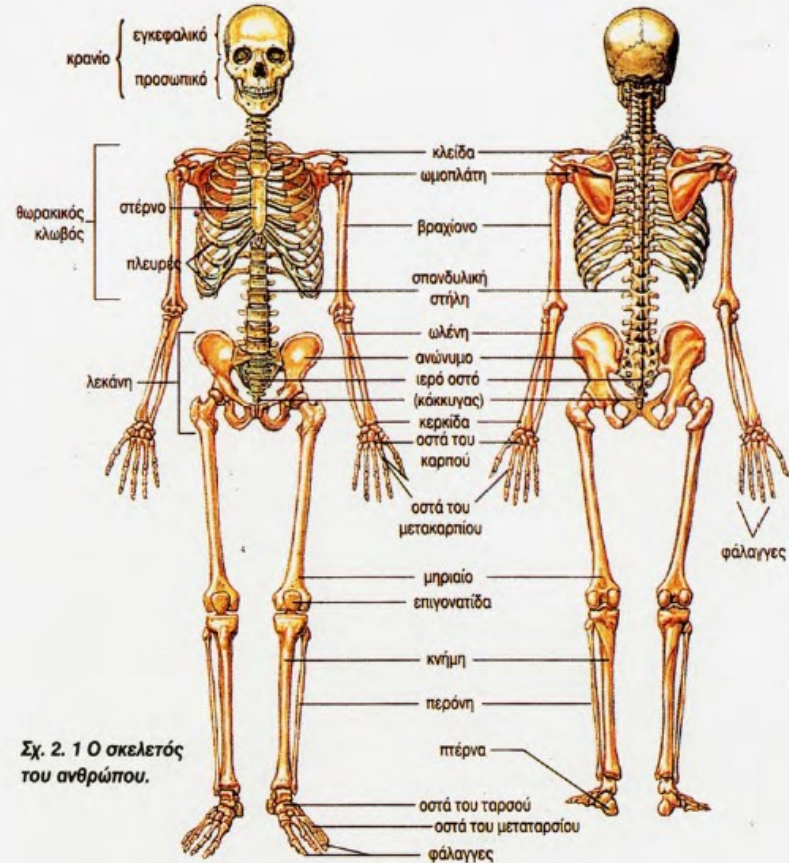
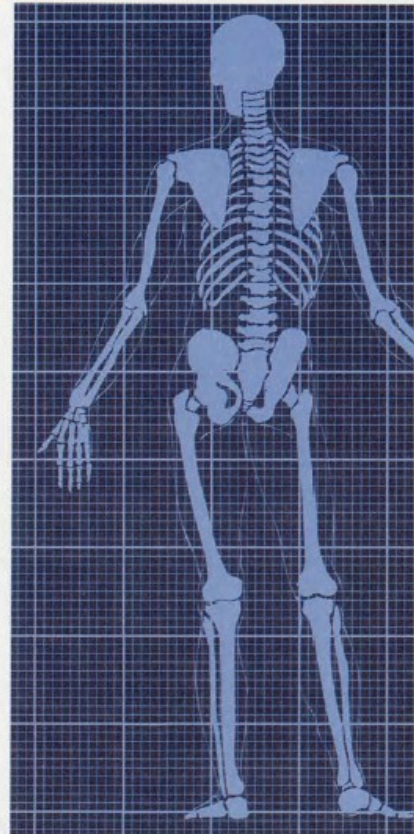
Το κινητικό σύστημα είναι υπεύθυνο για την εκτέλεση κινήσεων στο ανθρώπινο σώμα. Αποτελείται από τα **οστά**, τις **αρθρώσεις** και από τους σκελετικούς **μύες**. Τα οστά συνδέονται μεταξύ τους με τις αρθρώσεις και σχηματίζουν τον **ανθρώπινο σκελετό**. Οι **Μύες** προσφύονται σε ορισμένα σημεία του σκελετού και με τη δράση τους δίνουν **κίνηση** στο ανθρώπινο σώμα. Για την εκτέλεση βεβαίως οποιασδήποτε κίνησης συμμετέχει ενεργά και καθοριστικά το νευρικό σύστημα, μέσω του οποίου μεταφέρονται οι εντολές για την εκτέλεση κάθε κίνησης.

2.2 Ο ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΣΚΕΛΕΤΟΣ

Ο σκελετός του ανθρώπου είναι ένα σύνολο 200 περίπου οστών, τα οποία κατάλληλα συνδεδεμένα μεταξύ τους δημιουργούν μια λειτουργική μονάδα. Όλα τα μέρη του σκελετού αποτελούν το σταθερό υπόβαθρο για την πρόσφυση των μυών, που με την δράση τους δίνουν τη δυνατότητα της κίνησης.

Εκτός από την κίνηση, ο σκελετός επίσης

- A) δίνει τη μορφή και το σχήμα στο ανθρώπινο σώμα,
- B) προστατεύει ευγενή και ευαίσθητα όργανα μέσα σε ορισμένες κοιλότητες που δημιουργεί. Οι κοιλότητες αυτές είναι:
  - α) η **κρανιακή κοιλότητα**, στην οποία προστατεύεται ο εγκέφαλος,
  - β) ο **θωρακικός κλωβός**, όπου βρίσκονται μέσα οι πνεύμονες και η καρδιά, και τέλος
  - γ) η **πέυλος** την οποία σχηματίζουν τα οστά της λεκάνης και βρίσκονται τα σπλάχνα.

Σχ. 2. 1 Ο σκελετός του ανθρώπου.

Διατυπώστε 2-3 διδακτικούς στόχους για τη διδασκαλία του εικονιζόμενου θέματος:

Τελικές επισημάνσεις για τη διατύπωση στόχων διδασκαλίας:

- Πριν διατυπώσουμε τους διδακτικούς στόχους, λαμβάνουμε υπόψη ότι κατά τη διδασκαλία μας θα πρέπει να ενθαρρύνουμε την καλλιέργεια δεξιοτήτων:
- **Γνωστικών**, δηλαδή επίλυσης προβλημάτων, σχεδιασμού διερευνητικής πορείας, ανάλυσης, αποτύπωσης και παρουσίασης δεδομένων.
- **Κοινωνικών-επικοινωνιακών** : εστιάζουμε στην ικανότητα επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών, συνεργασίας, συμμετοχής στη διδακτική διαδικασία, ανάπτυξης επιχειρηματολογίας, κλπ.
- **Μεταγνωστικών**: ικανότητες εντοπισμού και αναγνώρισης λαθών, λήψης αποφάσεων, μεταφοράς των λύσεων στην καθημερινότητα, γνωστικού μετασχηματισμού, αυτοαξιολόγησης - ετεροαξιολόγησης, κλπ.